

Værkstedsproces på tværs

Der har i Århus været igangsat en række spændende forsøgsprojekter, hvor man har arbejdet på tværs at traditionelle faggrænser og traditionelle opdelinger inden for sektorer.

Dette samarbejde har strakt sig fra socialsektor over beskæftigelsessektor til fritids- og kultursektor, og har involveret offentlige forvaltninger, privatpersoner, private foreninger samt oplysningsforbund.

Forsøgsprojekterne er blevet etableret i forsøg på at finde nye veje til at imødegå et stigende antal personers fastlåsthed i det sociale system.

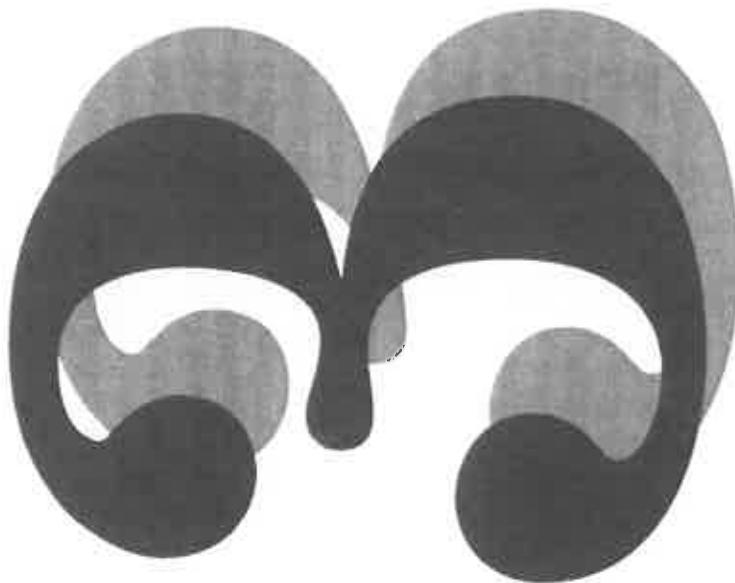
Ideerne bag samarbejdet bygger på en optimal udnyttelse af ressourcer - vidensmæssige, planlægningsmæssige, fælige, menneskelige, idemæssige og økonomiske.

Samarbejdet foregår således på mange planer.

Der er etableret samarbejde mellem flere forskellige administrationer, med meget differentierede arbejdsformer og eksistensbetingelser. Der er etableret samarbejde mellem "ildsjæle", "købmænd", og "bureaukrater".

Der er etableret samarbejde mellem behandlere og lærere. De sociale projekter har kun kunnet iværksættes med baggrund i Århus kommunens definitioner af socialt arbejde/deltagerne har kunnet modtage en bevilling i henhold til Bisstandslovens § 42.

I Århus Kommune har man fortolket mulighederne for at yde støtte gennem en bevilling i henhold til Bisstandslovens § 42 således, at projekter der strækker efter at styrke deltagerenes selvværd og øge deres muligheder for at kunne indgå i

Vivian Hansen
Projektmedarbejder på Frit Oplysningsforbund, Århus - har
bl.a. evaluert projekter under 10 plkt.s programmet og SUM
programmet.

efterfølgende uddannelsesforløb eller arbejdsforhold kan godkendes som tilskudsberettigede - også selvom disse projekter ikke er *direkte arbejdsmarkeds-/uddannelsesrettede*. Der kan være tale om, at man vil acceptere, at deltagerne forbliver på bistandshjælp eller får bevilget *færtidspension ("Solbærholderet")*, når blot man hindrer deres fortsatte tilknytning til et stofmiljø, kriminalitet, prostitution, HIV-smitte, osv. Andre projekter arbejder derimod målrettet hen imod, at deres deltagere skal kunne forlade det sociale system - kunne begynde arbejde eller uddannelse.

Solbærholderet

Raggrund og initiativtagere²

Initiativtagerne var medarbejdere på Socialmedicinsk Klinik's rådgivningsafsnit. Socialmedicinsk Klinik er en "institution" under Ungdomscentret, der værtager et meget bredspektret arbejde i forhold til misbrugere og misbrugstruede. På rådgivningsafsnittet på Socialmedicinsk Klinik har man tidligere haft kontrollerende og rådgivende funktion i forhold til stofmisbrugere. Man forestod urinkontrol for klienter på metadon, og forsøgte gennem "åben rådgivning" at iværksætte behandlingsforløb - inden for eier uden for Ungdomscentrets rammer.

Metadon har i mange år været et meget omdiskuteret stof i den danske debat - og i behandlerkredse. Det har været benyttet i forbindelse med nedtrapning af narkomaner og i en vis udstrækning som "Metadon-vedligeholdelse" af narkomaner, der forsøgtes "omskolet" gennem uddannelse eller arbejde, og som man skønnede efterfølgende ville kunne nedtrappes. Ligeledes er det blevet benyttet i forbindelse med anbringelse af narkomaner i familiepleje.

I de senere år er der sket en stigning i antallet af "ældre" narkomaner, med en lang misbrugskarriere - og samtidig

med en lang række mislykkede behandlingsforsøg - bag sig. Sammenholdt med hele AIDS-problematikken har dette betydet, at en større gruppe narkomaner er blevet ordineret metadon.

Man har dermed fået at kunne mindske faren for HIV-smitte, mindske den kriminalitet, der følger med stofmisbrug, ligesom man har stået magtesløse i andre forsøg på at gøre noget for disse ældre stofmisbrugere.

Diskussionspunkterne omkring metadon har ofte drejet sig om, at dette, skønt legalt, er et stærkt vannedannende narkotisk stof. De ordinerende kan dermed betragtes som lige pushere. Nogle har vendt sig kraftigt imod dette, mens andre med udgangspunkt i magtesløsheden i forhold til mulighederne for at forbedre misbrugerens situation, har valgt at forsøge at stabilisere misbrugerens situation gennem en metadon-ordination.

Der har ligeledes eksisteret store modsætninger mellem forskellige danske behandlingsinstitutioner i synet på metadonordination sammenkædet med socialpædagogisk arbejde. Dette har medført højest forskellige praksisser.

Nogle behandlingsinstitutioner har totalt afvist muligheden for at arbejde socialpædagogisk med stofmisbrugere, der var påvirkede af stoffer - det være sig legale eller illegale.

Andre behandlingsinstitutioner har forsøgt at kombinere metadonordination med socialpædagogisk arbejde - her ofte udømtet i individuelle planer om uddannelse eller arbejde. Socialmedicinsk Klinik er med etableringen af forsøgsprojektet gået aktivt ind i centrale dele af diskussioner vedrørende metadonproblematikken. Man har klart defineret en positiv holdning til metadonordination, hvis denne bliver fulgt op af socialpædagogisk behandling. Forsøgsprojektet har skullet vise, at det er muligt at arbejde med misbrugere på metadon.

Projekt "Solbærholderet" blev en realitet på baggrund af en ansøgning fra Socialmedicinsk Klinik om oprettelse af en

metadonklinik, med undervisning og værkstedsaktiviteter, der på tværfagligt grundlag skulle varetage al metadonlevering i Århus støttet af intensiv socialpædagogisk, psykologisk og psykiatrisk behandling.

En sådan skønneses dog at blive for bekostelig, og Socialmedicinsk Klinik blev derfor bedt om at igangsstætte en forsøgsordning for et mindre antal stofmishugere inden for det eksisterende budgets rammer.

På Socialmedicinsk Klinik skønnede man herefter, at man havde personalemæssige ressourcer til at acceptere 20 klienter - dels 8 i individuel ambulant metadonbehandling, dels 12

klienter, der samlet skulle deltagte i et intensivt, ambulant socialpædagogisk behandlingsforløb.

For denne gruppe skulle behandlerne igangsætte aktiviteter - eventuelt i form af undervisning. Man lavede en brain-storm, der dels omhandlede, hvad man troede ville være hensigtsmæssigt for klienterne, dels tog udgangspunkt i, hvad de 3 socialrådgivere, tilknyttet projektet, ville kunne undervise i. I denne fase planlagde man "aktiviteter" 3 gange ugentlig.

Gennem kontakt til en daghøjskole, kom man i kontakt med Frit Oplysningsforbund, som kunne tilbyde undervisning på normale fritidslovsbetingelser. Man kunne herefter arbejde noget friere, og planlægge en større, mere fast strukturert undervisningsdel - og lægge den ind i forhold til de behandlingsmæssige perspektiver med det samlede projekt.

Projektets varighed

Projektet blev planlagt til at vare 1 år. Derefter 1/2 års udlusningsperiode. Man håbede ved opstarten på forlængelse. Dette ville afhænge af bevilninger og krav til Socialmedicinsk Klinik, da hele strukturen under Ungdomscentret skulle ændres i denne periode.

Projektet er ikke blevet videreført, da der i denne forbindelse blev ønsket, at mandskabsressourcerne skulle bruges i

forhold til et større antal narkomaner, end det havde været tilfældet i projektperioden.

Målgruppe

"Ældre" narkomaner med en misbrugskarriere på mindst 10 år bag sig. Blandt narkomanerne valgte man at rekruttere fra bunden af mellemgruppen. Dette ud fra en teori om, at man kunne placere de "gode" i individuelle tilbud, mens man ikke ville kunne arbejde socialpædagogisk med de helt "dårlige".

Formål

Ud af stofmiljø, "stoffrif" hverdag. Langsigtet nedtrapning eller vedligeholdelse på metadon. Et aktivt eller vegeterende, indholdsrigt liv.

Genmed- projektet ønskede man at styrke deltagerernes sociale færdigheder, at give dem daglig beskæftigelse, øge deres fysiske velbefindende samt deres psykiske stabilitet for at give dem større selvindsigt, større selvtilid og større selv-værd.

Man ønskede samtidig at vise/afprøve, at/om det var muligt at arbejde socialpædagogisk med narkomaner på metadon.

Pædagogiske ideer

Man ville give deltagerne en fast struktureret hverdag. Kobling af individuel vejledning/behandling og fælles undervisning. Derved ville man kunne styre hverdagen, samt vise deltagerne andre muligheder for dem i deres liv. Man ville give deltagerne en fornemmelse af, at de selv kunne klare noget, og derfor også selv være med til at vælge deres egen fremtid.

Undervisningen blev tilrettelagt ud fra følgende principper
- Man ville give deltagerne en større kropsbevidsthed.
- man ville udfordre deltagerne kreativt - give større selvfølelse, nye interesser.

- man ville bedre deres ernæringstilstand - give dem bedre madvaner.

Undervisningen blev dermed fastlagt ud fra behandlingsmæssige overvejelser - ikke pædagogiske. F.eks. var planlæggernes/behandlernes overvejelser vedvrende at starte undervisning for et hold på 12 narkomaner alene af negativ art: Hvordan skulle de sikre, at undervisningen overhovedet kunne afvikles, uden at indbyrdes konflikter kom til at dominere totalt? Hvordan sikre, at deltagerne fulgte undervisningen? Hvordan sikre deltagernes motivation?

Disse problemer søgte man at løse allerede inden projektets opstart. Det blev besluttet, at der altid skulle deltagte en behandler i undervisningen som 13. elev. Denne skulle tage sig af konflikter mellem deltagerne - og samtidig skulle ordningen sikre en sammenhæng mellem undervisningsdelen og behandlingsdelen.

Deltagernes tilstedeværelse ved undervisningen sikrede man gennem en tvangsmæssig sammenkædning af metadonudleveringen og undervisningsdelen. Hvis deltagerne "sivede" fra undervisningen, fik de først udleveret deres metadondosis efter at have fulgt undervisningen den følgende dag.

Motivationen forsøgte man at sikre gennem en spredning af fagene, og gennem inddragelse af deltagerne i fagvalget. Således forsøgte man at sikre, at alle var interesserede i hvortilfælde nogle af de udbudte fag.

De positive sider ved at sætte 12 narkomaner sammen i en fælles udviklingsproces/undervisningssituation, havde man ikke overvejet. Det viste sig imidlertid hurtigt, at deltagerne opfattede sig som et hold med fælles identitet, og at de dermed selv støttede og fremskyndede en fælles udvikling.

Da behandlerne/planlæggerne opdagede dette, brugte de gruppeprocesserne i fællesmøder og arrangementer til at styrke deltagernes fælles ansvarlighed for projektets afvikling

Fritidsundervisning

Socialmedicinsk Klinik skulle igangsætte et projekt med metadonbehandling fulgt op af socialpædagogisk behandling på Socialmedicinsk Klinik.

De personalemæssige normeringer på Socialmedicinsk Klinik var for små til både at varetage behandling og undervisning. Fritidsloven åbner mulighed for "billig" undervisning. Man skal reelt kun betale for undervisning og administration af denne. Man kan derfor med få ressourcer og med en finansiering, der bl.a. betyder, at deltagerne selv kun skal betale 1/3 del af de reelle undervisnings-/administrationsomkostninger - gennem en bevilling til deltagerne i henhold til Bistandslovens § 42.

Indholdsmaessigt gav undervisning under Fritidsloven Socialmedicinsk klinik mulighed for selv at kunne styre undervisningen i forhold til deres helhedssyn på projektet samt i forhold til indhold, timetal og struktur. Dette ville være umuligt under en eksisterende skole/institution.

Samarbejdspartnere

- Socialmedicinsk Klinik.
- Frit Oplysningsforbund.

Model

Daglig metadonudskænkning på Socialmedicinsk Klinik:
Kl. 9.00 - 10.00 Undervisning på Brobjergskolen: Kl. 10.00 - 14.00, 4 dage ugentlig: mandag, tirsdag, torsdag, fredag.
Onsdag friholdtes for undervisning, således at deltagerne kunne lægge deres andre aftaler (sagsbeandler, tandlæge m.m.) på denne dag, og man dermed kunne kræve undervisningsdeltagelse de øvrige dage. Samtidig gav det behandlerne mulighed for samlede møder, deltagelse i anden mødeaktivitet m.m.

Tilstede i undervisningen: 1 lærer, 1 socialrådgiver og 12 del-

tagere.

Socialrådgiveren deltog som 13. elev, for i situationen at kunne klare konflikter og personlige problemer samt bruge oplevelserne af deltagerne i timerne i videre behandling. Hver 14. dag - møde mellem socialrådgivere og lærere, hvor holdets udvikling, justeringer i forhold til undervisningsplaner m.m. blev diskuteret. Disse tværfaglig møder var alle meget tilsyneladende med, da den indbyrdes information og muligheden for et diskussionsforum støttede alle i deres individuelle undervisningssituation/behandlingspraksis.

Undervisningen foregik på en nært beliggende, nedlagt folkeskole, brugt til almindelig fritidsundervisning. Deltagerne var meget glade for på denne måde at være *almindelige* mennesker, der gik til almindelig undervisning.

Sideløbende aktiviteter

Sideløbende med undervisningen tilbød man forskellige fridagsaktiviteter - nogle onsdage, som eftermiddagsaktivitet og som ferietilbud. Disse var, i modsætning til undervisningen, frivillige og dermed ikke bundet sammen med metadonudleveringen.

I første modul klagede deltagerne over, at de havde svært ved at udfylde deres eftermiddage. Socialmedicinsk Klinik arrangerede derfor flere fritidstilbud. Efter en prøvetime på et motionscenter, som alle var meget begejstrede for, ansøgte man de enkeltes sagsbehandlere om et abonnemetskort.

I Samarbejde med Frit Oplysningsforbund, som stillede langtidslædigt kunsthåndværker (tidligere lærer for holdet) til rådighed arrangerede man "Åbent Værksted" efter skoletid. På enkelte onsdage og i ferier arrangerede man udlugter, 1 uges sejtur, week-end tur i sommerhus.

Fælles for de sideløbende aktiviteter gælder

- De aktiviteter, hvor behandlerne deltog var en succes.
- De aktiviteter, hvor den enkelte eller holdet selv skulle

administre og styre gik istå efter kort tid.

- Selvom deltagerne selv ønskede disse aktiviteter kunne de ikke selv administrere dem.

Behandlerne forsøgte sideløbende med undervisningen, at forbedre deltagernes levevilkår - også på punkter, der rakte ud over projektet. Man søgte bedre boliger, fik sat gang i afbetalning af bøder, hjalp i enkelte tilfælde med ansøgninger om førtids pension, søgte om midler til individuelle ferier og lignende.

Finansiering

Behandlersiden blev finansieret kommunalt gennem det normale budget.

Undervisningen blev finansieret således: 1/3 deltager-behandling, 1/3 kommune, en 1/3 stat - som enhver anden undervisning under Fritidsloven.

Socialmedicinsk Klinik søgte hver enkelt deltagers socialråd giver om penge til deltagerbetaling over tildeling af en bevilling i henhold til Bistandslovens § 42: Til betaling af undervisningsgebyr, "læremøder", materialeomkostninger i forbindelse med undervisningen samt til fritidsaktiviteter.

Problemer i etableringsfasen

Man var bekymrede for narkomaners stabilitet. Hvordan få dem til at deltage i undervisningen? Hvad skulle man gøre ved frafald? (der skal være 12 deltagere ved undervisning under Fritidsloven).

Løsningsmodel

Undervisningen blev kædet sammen med metadonudlevering. Man skulle deltagte i undervisningen for at få udleveret metadon.

Undervisningen blev delt op i moduler á 3 mdr.s varighed. Man havde således mulighed for at revurdere, projekt, model, deltagere, fag og timetal hver 3. måned.

Gennem SUM-projektet, "Værkstedsproces på Tværs", blev der søgt om dispensation fra Fritidslovens § 109, således at man i en udstusningsperiode - og ellers ved frafald - ville have mulighed for at fortsætte projektet med de tilbageblevne. Dette blev kun brugt i udstusningsperioden.

Struktur

Socialmedicinsk Klinik samt projektdeltagerne fastlagde undervisningens indhold.
Socialmedicinsk Klinik sogte de enkeltes sagsbehandlere om penge til deltagelse.

Frit Oplysningsforbund sørget for at skaffe lokaler og lærere samt lage endeligt skema. Varetog administration i forhold til Fritidsloven: Opreklamerig, anmeldelse af hold, administration af materialeomkostninger samt stillede, i et enkelt tilfælde, langtidsledig til rådighed for fritidsaktivitet: Åbent værksted. Der blev ført regnskab med projektet.

Tidlige arbejde

Socialmedicinsk Klinik havde tidligere varetaget individuel behandling og rådgivning for alle narkomaner i Århus. Man havde ikke selv stået for metadontildeling-/udlevering, men havde forestået urinkontrol.

Man havde været med til at lægge behandlingsplaner for klienterne, men havde ikke selv stået for den egentlige behandling.

Problemer undervejs

Der var selvfølgelig problemer underveis. Deltagernes motivation svinede i forløbet, og man forsøgte gennem individuelle tiltag og fællesmøder at stramme op om deltagerernes aktive del i processen.

2 deltagere blev smidt ud af projektet - begge på grund af vedvarende, kraftigt sidemisbrug.

Der var enkelte lokale problemer. Projektdeltagerne delte

lokaler med almindelig fritidsundervisning. Der var i forløbet et et par tilfælde, hvor projektdeltagerne ikke var sig dette bevidst. Problemerne vedvarende projektdeltagernes adfærd blev løst gennem Frit Oplysningsforbunds normale relationer til skolen, hvorpå undervisningen fandt sted.

Projekts afslutning

Projektet blev ikke videreført for en ny gruppe narkomaner, skønt de deltagende behandlerne kunne have ønsket dette. Man ønskede at prioritere de eksisterende midler på en måde, så man kunne støtte flere af byens narkomaner.

I projektperioden havde Socialmedicinsk Klinik rådgivende funktion i forhold til byens øvrige narkomaner, men gik ikke ind i et aktivt behandlingsarbejde i forhold til disse. Det betød, at en behandler på projektet reelt havde 4 klienter at arbejde med, og dette blev altså bedømt som for lidt i forhold til behovet.

Socialrådgiverne på Socialmedicinsk Klinik bedønte, at arbejdet med deltagerne på projektet havde båret frugt. Deres klienter havde gennem projektet fået mere styr på deres liv, de havde fået struktureret såvel deres liv som deres hverdag.

Gennem deltagelse i undervisningen vurderer behandlerne, at deltagene har fået oprænet deres sociale færdigheder - er blevet bedre til at lytte og til at formulere sig. At de er blevet fysisk styrket og at de har fået større selvstilling og selv værds-følelse af at delte i projektet.

Det skulle dermed være lettere at forestille sig disse deltagere uden for et stofmiljø.

At kun 2 af deltagerne faldt fra projektet over en periode på 1-1/2 år, giver en meget høj gennemførelsesprocent.

At projektet ikke er blevet videreført skal derfor ikke ses som et udtryk for manglende "succes" for det afviklede projekt, men der imod som udtryk for en vurdering af det samlede udbytte af de givne ressourcer inden for området.

Gøgierskolen

Baggrund og initiativtager

Gøgierskolen er igangsat og ledet af privatpersoner med erfaringer fra tidligere socialpædagogiske projekter, hvor de har brugt teaterarbejde som led i socialpædagogisk arbejde. Da initiativtagerne, i modsætning til Socialmedicinsk Klinik, ikke kom fra det sociale system, var selve projektforberedelsen noget længere. Initiativtagerne formulerede projektbeskrivelse/ ansøgning til kommunale forvaltninger, afholdt møder med disse og kom der igennem i forbindelse med Frit Oplysnings- forbund.

Der blev nedsat en arbejdsguppe med deltagelse fra initiativtagerne, Social- og Sundhedsforvaltningen, Beskæftigelses- forvaltningen, Fritids- og Kulturforskningsinstitut, SSP-samarbejdet og Frit Oplysningsforbund. Arbejdsguppen skabte Gøgierskolens konstruktion, og fortsatte efter etableringen som baggrundsgruppe for projektet.

Varighed

Forsøgsperiode på 2 år fra januar 1989.

Kurser á 1 x 5 mdr. og 2 x 5 mdr - Der er for nogle af deltagerne mulighed for at forblive på Gøgierskolen efter de første 5 mdr. - på et fortsætterhold, hvor man stiller større faglige krav til deltagerne.

Målgruppe

Projektet henviser sig til unge bistandsklienter, der er i fare for at blive hængende i det sociale system i en meget ung alder.

Denne type er i forvejen kendt i Social- og Sundhedsforvaltningen samt i Beskæftigelsesforvaltningen, som ligeledes direkte forsøger at sætte projekter igang for disse unge.

Projektet kunne derfor synes overflødig. Dette er imidlertid ikke tilfældet. Gøgierskolen har ligesom mange af de øvrige projekter i Århus en meget snæver målgruppedefinition. Den præcise målgruppe er de stille eksisterende, der har svært ved at fungere socialt sammen med andre. Deltagerne har ofte været igangsat gennem Beskæftigelsesforvaltningens tilbud. De har ofte ikke kunnet gennemføre disse forløb, og derfor i fare for at blive hængende i systemet. Det er de uartikulerede unge, som man ikke bemærker, og som derfor let kan blive glemt i forhold til initiativer for meget synlige "problemgrupper" blandt unge kontanthjælpsmodtagere.

Formål

Formålet er gennem undervisning i gøgl, teater, musik, stemmetræning - i et sammenhængende pædagogisk forløb at styrke selvværdifølelsen, at give disse selvtillid og gå-på-mod, til atstå frem. Målet er at få disse unge til at turde give sig i kast med en udannelse, en jobssøgning, et fællesskab med andre.

Pædagogiske ideer

Deltagerne skal lære nye sider af sig selv at kende, mens de har det sjovt. De skal opleve at få nogle færdigheder, som ikke alle besidder - og som affører positive reaktioner hos dem, de viser deres færdigheder for.

I projektet er der plads til en lille del: 2/12 af eleverne, som deltager uden for forvaltningens regi - af egen interesse og pengepung. Ved at blande ressourcessvage og -stærke håber man at opnå en positivt afsmittende virkning.

Undervisningen er på forhånd tilrettelagt således, at deltagerne gennemgår et forløb over personlig kendskab - gruppekendskab - reel færdighedsundervisning - små-optreden - arbejde med personlig udvikling - arbejde hen imod en endelig forestilling.

Fritidsundervisning

Fritidsundervisningen bygger på en gruppeorienteret proces, fremfor en individuel behandlingsproces. Målgruppen defineres netop ud fra de enkeltes problemer med at opbygge kontakter til andre og en gruppeproces er derfor oplagt og nærliggende.

Da initiativtagerne ikke havde tillkyntning til noget eksisterende skolesystem, var Fritidsundervisning den mest ukomplicerede arbejdsform at benytte.

Samarbejdspartnere

- Gøglerskolen.
- Frit Oplysningsforbund.
- Teaterakademiet.
- Arbejdsgruppe nedsat på tværs af kommunale sektorer.:
  - Beskæftigelsesforvaltningen.
  - Social- og Sundhedsforvaltningen.
  - Fritids- og Kulturförvaltningen.
  - SSP- samarbejdet.
- Gøglerskolen og Frit Oplysningsforbund står for den daglige administration af projektet.

Model:

Undervisning Mandag - fredag kl. 9.00 - 14.30

- 9. jan. - 26. maj
- 7. aug. - 22. dec.

Sidebørende aktiviteter

De sideløbende aktiviteter er her, i direkte forbindelse med fagligheden på Gøglerskolen, turné og praktik. Og i forbindelse med deltagernes fremtidsønsker; personlig rådgivning, jobsøgning og udlusning.

Finansiering

Beskæftigelsesforvaltningen, Social- og Sundhedsforvaltning-

gen, Fritids- og Kulturförvaltningen deler udgifterne til 1 administrativ leder + til halvdelen af huslejen på lokaler.

Social- og Sundhedsforvaltningen ansætter visitations/udslusningsmedarbejder. 5 personer i jobtilbud til den daglige drift. 1/2 husleje skaffes gennem videre udlejning af projektets lokaler Undervisning financeres over Fritidsloven.

Deltagerbetaling gennem samlet indbetaling fra Social- og Sundhedsforvaltningen (på baggrund af principiel afgørelse). Deltagerne køres automatisk gennem kommunens "BRUS"-Driften betales over Fritids- og Kulturförvaltningens lovbundne midler til foreninger. Socialministeriets Fattigdomsmidler og andre statslige tilskud financerer sideløbende udgifter.

Problemer i etableringsfase

Projektet er etableret ud fra en samlet pædagogisk målsætning. Denne baseres på gøgl, optæden, fællesskab. Det er derfor essentielt, at projektet har egnede, samlede lokaler til rådighed. Dette var et problem. Man lødste det ved at overtage Teaterakademiets lokaler. Disse er i privateje. Initiativtagerne stillede med en personlig garanti i egne økonomier for at betale indskuddet.

Man ville gerne have Fritids- og Kulturförvaltningen som aktiv parthaver i projektet. Dette kunne imidlertid ikke umiddelbart lade sig gøre. Man dannede derfor en ungdomsforening, som skulle stå for ledelsen af projektet. Derved blev der åbnet mulighed for at Fritids- og Kulturförvaltningen kunne gå ind på lige fod med de øvrige forvaltninger. Der kunne bevilges midler til en administrativ leder. Dette var imidlertid for lidt personale til at klare den daglige drift. Gennem Frit Oplysningsforbund fik man tilknyttet 5 langtidsledige.

Struktur:

Gøglerskolen

- Visiterer til projektet.
- Får henvist potentielle deltagere fra Ungdomskontoret-

(Under Beskæftigelsesforvaltningen).

- Administrerer undervisning, rådgivning, drift.
- Skaffer lærere.

- Søger sideløbende statslig/kommunal driftsstøtte.

- Administrerer lokaler.

Beskæftigelsesforvaltning / Socialforvaltning

- Sender potentielle deltagere til samtalé.
- BRUUS'er deltagernes § 42 til automatisk samlet deltagerbetaling.

Frit Oplysningsforbund

- Administrerer i henhold til Fritidsloven.
- Administrerer løn - underviser, langtidsledige.

"lidering" i forhold til videre arbejde/uddannelse og som faglig base for fridtsbeskæftigelse for tidlige projektdeleltagere.

Litteraturhenvisning

Vivian Hansen

Værketedsprocess på tværs

Samarbejdsprosess på tværs af sektorer.
(SUM-rapport, journalnr. 374-0796)

Judith Bach, m.fl.
Forstøringsprojekt "Solbærheden"
Alkohol- og Narkotikatidets Skrifteerie 19.

Nuværende status

Gøglerskolen har i forløbet udvidet målgruppen fra alene at være *de stille eksistenser* til også at omfatte andre unge. Dette fordi man mener, at man som forrevalideringsprojekt kan fungere som ressourceafdækende for andre end de uartikulerede unge. Samtidig har udvidelsen af deltagergruppen en god effekt for forløbet - også for *de stille eksistenser*.

Gøglerskolen har i denne periode tilknyttet en eksterne evaluatør, men mener overordnet at kunne sige, at ideen med at bruge gøgl som pædagogisk virkemiddel i forhold til målgruppen må siges at have fåret frugt.

Man mener, at man gennem projektforsøbet har mulighed for at fungere som ressourceafdækende i forhold til personer, som ellers ville blive opgivet - og dermed blive hængende i det sociale system. Ud over den individuelle udslusning til arbejde, højskole eller uddannelse giver man på Gøglerskolen deltagerne mulighed for at bevare en tilknytning til miljøet i samlede grupper. Der er dannet såkaldte "sætelitegrupper" af "gamle" elever. Disse arbejder videre med gøgl i selvstændige grupper, lader sig bl.a. hyre til optrædelser, instruktion osv., i forskellige sammenhænge.

Man mener således, at man både fungerer som "forrev-